

Jak znaleźć temat w historii lokalnej

NA POCZĄTKU

1. Pomyśl o temacie, który może być interesujący nie tylko lokalnie, ale dla szerszej publiczności. Kluczem jest uniwersalność doświadczeń – czy opowiadając o swojej małej ojczyźnie, dotykasz kwestii, które poruszą większe grono czytelników? Uniwersalność doświadczeń można pokazać na wiele sposobów: przez pryzmat postaci, wydarzeń czy procesu.
2. Zastanów się, czy proponowany przez Ciebie temat odpowiada na ważne pytanie – uniwersalnie i lokalnie, np.: jak żyć obok siebie mimo różnic.
3. Staraj się nie myśleć kategorią zbyt wąskiego wątku czy tematu. Jeśli chcesz przedstawić jedno, konkretne wydarzenie, zastanów się czy masz możliwość wykorzystania głosów różnych osób, zapisów z dokumentów czy dawnych gazet.
4. Nie bój się i nie unikaj tematów bolesnych, trudnych dla lokalnej społeczności. Z drugiej strony – nie szukaj sensacji za wszelką cenę.
5. Wybierz temat, który Cię osobiście interesuje, w który zaangażujesz się emocjonalnie.

JAKI OKRES?

6. Proponując temat dotyczący konkretnego okresu, zastanów się – czy będziesz w stanie dotrzeć do źródeł z tamtego czasu? Z perspektywy publikacji i dostępności źródeł tematu szukaj przede wszystkim w XX wieku.
7. Zadaj sobie również pytanie – czy potrafisz wskazać wydarzenia, które pozwolą na zbudowanie chronologii? Zacznij od opracowania roboczego kalendarium.

JEŚLI CHODZI O ŹRÓDŁA...

8. Przeczytaj specyfikację tekstu oraz realizacje z poprzedniej edycji programu “Małe Ojczyzny” i zastanów się, czy znasz konkretne źródła lokalne, które mogłyby stać się częścią publikacji? Czy mogą istnieć takie, których jeszcze nie znasz? Czy potrafisz do nich dotrzeć?

Specyfikacja tekstu: https://archiwa.org/sites/default/files/PLIKI TEKSTOW/2021-02-03_regulamin_programu_male_ojczyzny_2021_-_zal_nr_1.pdf

Realizacje z poprzednich edycji:

“Hrubieszów 1939-1945”, Karta nr 105

<https://www.facebook.com/CentrumArchiwistykiSpolecznej/posts/3530010813760093>

Rozmowy online:

Historia polsko-litewskiego pogranicza: przesiedlenia:

<https://www.facebook.com/630494587045078/videos/1282661795446291>

Oleśnica - miasto od nowa. Spotkanie autorskie online z Magdaleną Grzebałkowską:

<https://www.facebook.com/630494587045078/videos/377909846771986>

Słuchowiska:

Historia przesiedlenia Aldony Chmielewskiej (Sejny):

<https://www.facebook.com/630494587045078/videos/213621253579339>

Świadectwa uczniów i nauczycieli wspominających wielokulturowe miasto Hrubieszów:

<https://www.facebook.com/630494587045078/videos/267564278032968>

Wspomnienia pierwszych osadników ziemi oleśnickiej:

<https://www.facebook.com/630494587045078/videos/729251687985042>

9. Zastanów się, czy Twoja mała ojczyzna ma znanych lokalnie narratorów: pisarzy, kronikarzy, pamiętnikarzy, którzy potrafią przeprowadzić czytelnika przez przestrzeń i historię? Czy znasz ich świadectwa i czy chcesz z nich korzystać, realizując proponowany przez Ciebie temat?
10. Zrób wstępną listę źródeł do tematu. Czy są na niej dzienniki, listy, kroniki parafialne, kroniki szkolne, kroniki zakładów pracy, prasa? Czy lista jest różnorodna?
11. Szczególną wagę przykładaj do świadectw, które powstawały na bieżąco, a nie po czasie.
12. Pamiętaj też, że najcenniejsze są bezpośrednie relacje świadków historii. Unikaj relacji z drugiej ręki np. kiedy dzieci z perspektywy lat opowiadają o doświadczeniach rodziców.
13. Pamiętaj, że źródła do badania historii lokalnej znajdują się także w innych, nielokalnych archiwach.
14. Zastanów się czy i jak możesz dotrzeć do prasy z proponowanego okresu. Poszukaj w bibliotekach cyfrowych np. <https://fbc.pionier.net.pl/>
15. Jeśli chcesz pracować również ze źródłami historii mówionej – zastanów się, jakim materiałem dysponujesz? Czy jest uporządkowany? Czy posiadasz transkrypcje?
16. Jeżeli pracujesz ze źródłami historii mówionej – przypomnij sobie, czy znasz świadków opowiadających detalicznie, obrazowo, ciekawie? Jeśli sam byłeś nagrywającym: które opowieści Cię zachwyciły?

17. Nagrywane osoby najczęściej posiadają też archiwalne zdjęcia, czasami dokumenty – warto o nie zapytać, wspólnie obejrzeć, poprosić o możliwość zeskanowania.
18. W przypadku pozyskiwanych fotografii – od razu przygotuj ich opisy. Jeśli to zdjęcia grupowe – wyraźnie oznacz od której strony/rzędu zaczynasz opis.

PODCZAS REALIZACJI

19. Czy znasz osoby w swoim środowisku, które mogłyby służyć podpowiedzią dotyczącą źródeł albo konsultacją historyczną?
20. Próbuj jednocześnie weryfikować informacje z wybranych źródeł w innych, którymi dysponujesz i konsultować niejasności np. z historykiem.
21. Jeśli planujesz kwerendę w zasobach instytucji i archiwów państwowych pamiętaj, że od złożenia wniosku o możliwość kwerendy do zamówienia konkretnych dokumentów, minie trochę czasu. Warto zatem rozpocząć procedurę możliwie szybko.
22. Pamiętaj, że możesz liczyć na nasze doświadczenie i wsparcie – nie bój się zadawać pytań! W sprawach merytorycznych pomoże Karolina Anna Kuta k.kuta@karta.org.pl, w sprawach organizacyjnych zwracajcie się do Agaty Bujnowskiej a.bujnowska@cas.archiwa.org